

Statsrevisorernes Sekretariat
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

MINISTEREN

Dato: 24. oktober 2014

Ministeriet har ved brev af 29. august 2014 modtaget Statsrevisorenes beretning nr. 22/2013 om indsatsen over for hjemløse. I brevet anmodes jeg om at afgive en redegørelse for de foranstaltninger og overvejelser, som beretningen giver anledning til, jf. § 18, stk. 2 i lov om revisionen af statens regnskaber m.m.

Redegørelsen skal forholde sig såvel til beretningens indhold og konklusioner som Statsrevisorernes bemærkninger hertil.

På den baggrund skal jeg herved give min redegørelse til beretningen, der kun vil omhandle den del af beretningen, der henhører under ministeriets ressortområde.

Rigsrevisionens hovedkonklusioner og Statsrevisorernes bemærkninger hertil

Rigsrevisionen anfører i sin hovedkonklusion, at en af de centrale udfordringer i forhold til afhjælpning af hjemløshed er, at der ikke er et tilstrækkeligt antal egnede boliger, og at Rigsrevisionen ikke finder det tilfredsstillende, at Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter ikke har undersøgt, om ordningerne er tilstrækkelige til, at kommunerne kan dække hjemløses boligbehov, eller om der er barrierer for kommunernes anvendelse af ordningerne.

Rigsrevisionen anfører i beretningens kapitel 4 om boliger til hjemløse, at den ikke finder, at Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter i tilfredsstillende grad har understøttet kommunerne i at tilvejebringe relevante boliger til hjemløse.

Statsrevisorerne konstaterer i sine bemærkninger til Rigsrevisionens beretning, at mangel på passende boliger med tilstrækkelig lav boligomkostning er en væsentlig barriere for at nedbringe antallet af hjemløse. Endvidere bemærkes, at Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter ikke har fulgt op på, hvordan kommunerne anvender de eksisterende ordninger til at skaffe boliger til hjemløse, og om ordningerne er tilstrækkelige.

Ministeriets bemærkninger til Rigsrevisionens hovedkonklusioner og Statsrevisorernes hertil

Ministeriet tager Rigsrevisionens beretning og Statsrevisorernes bemærkninger hertil til efterretning.

Jeg er enig i, at det er af væsentlig betydning, at der tilvejebringes det nødvendige antal boliger for, at antallet af hjemløse kan nedbringes. Det er en opgave, som kommunerne i mange år har haft ansvaret for at løfte.

Jeg finder det i den forbindelse bekymrende, at Rigsrevisionen kan konstatere, at kommunerne ikke i tilstrækkelig omfang har fokus på udarbejdelse af handleplaner for de hjemløse, hvor netop boligløsningen indgår som en central del af kommunens handleplan for den hjemløse.

Det er min opfattelse, at kommunerne faktisk har en række gode muligheder for at dække boligbehovet. Kendskabet hertil synes imidlertid ikke at være tilstrækkeligt. Ministeriet har derfor en stor udfordring og opgave i forhold til at øge kommunernes viden og fokus på de muligheder, som almenboligloven giver kommunerne for at tilvejebringe boliger til hjemløse.

Ministeriets overvejelser og initiativer

Henvendelse til kommunerne om anvendelse af de lovgivningsmæssige muligheder for at tilvejebringe boliger til hjemløse

Jeg vil på baggrund Rigsrevisionens beretning og Statsrevisorernes bemærkninger hertil i et hyrdebrev opfordre landets kommunalbestyrelser til at styrke indsatsen i forhold til boliger til hjemløse. I brevet vil jeg orientere kommunerne om de lovgivningsmæssige muligheder for at tilvejebringe boliger til hjemløse. Endvidere vil jeg appellere til, at kommunalbestyrelserne skal være opmærksom på at have et tilstrækkeligt udbud af små og billige boliger, når kommunen godkender renovering af almene boliger og indgår aftale om fleksibel udlejning af almene boliger med boligorganisationerne.

Undersøgelse af mulige barrierer for anvendelse af almenboliglovens regler for boligforsyning

Ministeriet deltager i arbejdsgruppen vedrørende opfølgningen af hjemløsestrategien og implementering af regeringens sociale 2020 mål på hjemløseområdet. Som led i dette arbejde skal der afholdes møder med en række af landets kommuner om forankring af erfaringerne fra hjemløsestrategien og implementering af *Housing First* tilgangen.

Ministeriet vil undersøge, om der er barrierer for kommunernes anvendelse af de eksisterende ordninger. Denne undersøgelse vil blive foretaget i dialog med kommunerne og KL.

Såfremt undersøgelsen påviser barrierer for kommunernes anvendelse af ordningerne, vil disse blive analyseret, og ministeriet vil på baggrund heraf træffe beslutning om, hvilke moderniseringer af regelsættet, der kan være behov for

Evaluerings af skæve boliger

I beretningen fremgår det, at der siden 1999 er givet tilsagn til mere end 465 skæve boliger til hjemløse. 1. januar 2014 var 417 af dem taget i anvendelse. Desuden fremgår det, at der er udarbejdet flere evalueringer af skæve boliger og deres betydning for de borgere, der bor i dem.

Som led i ministeriets øgede indsats på hjemløseområdet, vil ministeriet gennemføre en ny evaluering og undersøgelse af skæve boliger.

Skæve boliger blev sidst evalueret 2006, dvs. før hjemløsestrategiens gennemførelse. Henset hertil og på baggrund af evalueringen af hjemløsestrategien og arbejdet med dennes forankring i kommunerne finder ministeriet grundlag for at gennemføre en ny evaluering af ordningen.

Evalueringen skal inddrage både kommuner og beboere i de skæve boliger. Endvidere inddrages sociale viceværter tilknyttet skæve boliger i undersøgelsen. Evalueringen skal bl.a. belyse, hvorfor de afsatte midler ikke efterspørges af kommunerne i fuldt omfang, og hvilke barrierer kommunerne finder der er for anvendelse af ordningen.

Jeg er sikker på, at vi med ovenstående initiativer kan sikre en styrket og forbedret indsats i forhold til boligforsyningen til hjemløse. Jeg finder det afgørende, at initiativerne samtidig har sigte mod at opfylde regeringens sociale 2020- mål i forhold til hjemløseområdet.

Kommentarer til beretningens indhold

Rigsrevisionens beretning er funderet på en undersøgelse, hvor lejens størrelse er eneste parameter i vurderingen af en hjemløs mulighed for at få en bolig. Adgangen til en billig bolig er naturligvis vigtig, men ikke den eneste relevante parameter. Lige så vigtig som huslejens størrelse er den hjemløses indkomstforhold. Forholdet mellem indkomst og huslejestørrelse må tillægges stor betydning, specielt i forhold til den gruppe borgere som beretningen omhandler. Ifølge SFI's hjemløsetælling i 2013 udgør personer med lønindkomst 3 pct. og personer på dagpenge 4 pct. af alle hjemløse. Med andre ord er det en meget lille andel, der har tilknytning til arbejdsmarkedet. 67 pct. af de hjemløse er kontanthjælpsmodtagere og 17 pct. er førtidspensionister. Langt den overvejende del af de hjemløse har dermed en lav indkomst, hvilket generelt vanskeliggør deres adgang til boligmarkedet.

Disse forhold har en væsentlig betydning i kommunernes bestræbelser på at tilvejebringe et boligudbud, der svarer til boligbehovet.

Udbuddet af boliger til hjemløse

Som det er nævnt i beretningen, er det et grundlæggende element i den danske boligpolitik, at det er kommunerne, der vurderer behovet for boliger i kommunen. Det er lokalt, at man kender og har viden om de konkrete behov for boliger og de særlige forhold, der gør sig gældende for særligt udsatte grupper, herunder de hjemløse. Dette hænger sammen med, at det også er kommunerne, der har ansvaret for iværksættelse af sociale foranstaltninger, støtte mv. Mange hjemløse har således en flerhed af problemer i deres hverdag.

De almene boliger vil typisk indgå som en central del af boligudbuddet, særligt til de svageste grupper i samfundet, herunder de hjemløse. I lov om almene boliger er fastlagt, at det er kommunerne, der har kompetencen til at meddele tilsagn om nybyggeri af almene boliger og på vegne af staten at give tilsagn om finansiel støtte med henblik på lavere husleje. Det er således kommunernes ansvar at sikre, at der er et udbud, der svarer til den lokale efterspørgsel til de forskellige grupper, herunder med hensyn til boligens størrelse og huslejens størrelse. Også ved renovering af almene boliger gælder, at det er kommunerne, der skal godkende renoveringerne og de deraf afledte huslejestigninger. Kommunerne har derfor en væsentlig indflydelse på, hvor mange boliger, der er til rådighed, og størrelsen af huslejen.

Boliger til særligt udsatte grupper

Ministeriet har taget og tager initiativ til særlige støtteordninger til persongrupper med særlige behov. Som eksempel herpå kan nævnes skæve boliger og startboliger til unge. Det er dog stadig en kommunal opgave og kompetence at fastlægge det faktiske behov og at give tilsagn til sådanne boliger ud fra de lokale forhold og den lokale efterspørgsel. Ministeriet finder derfor grundlæggende, at kommunerne samlet har de nødvendige redskaber til sikring af et tilstrækkeligt boligudbud, herunder til de hjemløse.

Ministeriet følger udviklingen

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter er ansvarlig for rammebetingelserne, dvs. lovgivning mv. I den almene boligsektor er der medio 2009 gennemført en omfattende styring- og finansieringsreform, som bl.a. indebærer en reduktion af startlejen på 11-12 pct. Styringsreformen indebærer, at der skal være en systematisk og løbende, men mindre bureaukratisk dialog mellem kommunerne og de almene boligorganisationer, hvorunder der kan ske en drøftelse af netop boligefterspørgsel og -udbud, herunder til særlige grupper som f.eks. de hjemløse.

På baggrund af en dyberegående analyse har ministeriet i oktober 2014 endvidere offentliggjort rapporten "Den almene boligsektors effektivisering" omhandlende finansiering, effektiv drift og huslejefastsættelse i den almene boligsektor. I denne rapport behandles bl.a. mulighederne for at reducere huslejerne via effektivisering af driften af boligerne. Ministeriet følger derfor på forskellige måder løbende nybyggeriets udvikling, udviklingen i ledige almene boliger, udviklingen i boligbestandens sammensætning, udviklingen i huslejestørrelse m.v.

Udsættelsesindsatsen

Skal antallet af hjemløse bringes ned, kræver det, at tilgangen til hjemløshed stoppes.

Et væsentligt indsatsområde for at stoppe tilgangen til hjemløshed er indsats mod udsættelser, da en udsættelse af boligen kan ende i hjemløshed.

Som led i en beskrivelse af hjemløseindsatsen finder jeg det derfor relevant at fremhæve den betydelige indsats, der er gennemført i de senere år for at nedbringe antallet af udsættelser af lejere.

Der er således gennem de senere år gennemført en lang række initiativer med henblik på at nedbringe antallet af udsættelser af lejere og dermed forebygge hjemløshed. Kommunerne har eksempelvis fået en række nye muligheder for at forebygge udsættelser, ligesom det er sikret, at kommunen får kendskab til huslejerestancerne så tidligt som muligt, så kommunen har en reel mulighed for at afværge en udsættelse af lejermålet.

Antallet af udsættelser af lejere, som ikke har betalt deres husleje, har været stigende gennem en årrække. Der har imidlertid i de seneste år kunnet konstateres et fald i antallet af udsættelser, hvilket bl.a. må tilskrives den gennemførte indsats for at begrænse antallet af udsættelser.

Som led i de almene boligorganisationers indsats for at forebygge udsættelser af lejere er der flere gange af satspuljen afsat midler til støtte til ansættelse af rådgivere, som opsøger lejere i huslejerestance og rådgiver om bl.a. sikring af huslejebetalingen, boligstøtte og andre sociale ydelser.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter forventer inden for en måneds tid at få resultatet af en undersøgelse, hvor Ankestyrelsen har haft til opgave at klarlægge, om kommunerne opfylder de forpligtelser, de har i sager med risiko for en udsættelse af lejermålet.

Endelig har ministeriet i år igangsat en undersøgelse ved SFI på området. Med undersøgelsen foretages en benchmarking af kommunerne med henblik på fremadrettet at styrke kommunernes forebyggelse af udsættelser af borgere. Undersøgelsen forventes afsluttet medio 2015.

Ministeriet vil med afsæt i undersøgelserne overveje eventuelle nye initiativer.

Afslutningsvis skal jeg pointere, at jeg finder det væsentligt, at der sættes fokus på om hjemløse får en helhedsorienteret og sammenhængende hjælp fra kommunernes side, som Rigsrevisionens har sat som mål med sin beretning. Det er naturligvis helt afgørende for de hjemløse som enkeltpersoner, men det er også vigtigt i relation til samfundsøkonomien. Samfundsøkonomisk er der gevinster ved en

hurtig og tidlig indsats på området, så de sociale og sundhedsmæssige udgifter, der er forbundet med langvarig hjemløshed, nedbringes. De initiativer, som ministeriet vil tage på området, og som jeg her har redegjort for, har netop til formål at styrke denne indsats.

Kopi af denne redegørelse sendes til Rigsrevisionen.

Med venlig hilsen

Carsten Hansen